

MÅNADENS SJUKDOM

SEP

SEP är en förkortning för *Swine enzootic pneumonia*, vilket kan översättas med ”grisens vanliga lunginflammation”. Sjukdomen orsakas av en bakterie, *Mycoplasma hyopneumoniae*. Ibland kallas infektionen rätt och slätt mykoplasma-infektion. Det finns även andra arter av *Mycoplasma* som kan orsaka sjukdom hos gris, men dessa anses ha mindre betydelse vad gäller luftvägssjukdomar.

Bakterien behöver ett värdjur för sin fortlevnad. Den saknar cellvägg, vilket gör den känslig för uttorkning. Den saknar också förmåga att bilda vissa viktiga aminosyror och liknande ämnen, och utnyttjar istället grisens vävnadsceller för detta. Bakterien binder till luftrörens flimmerhår och försämrar deras funktion. Den försämrar också funktionen hos vissa celler i immunförsvaret och sammantaget medför detta att grisarna lättare drabbas av *sekundära* infektioner.

Bakterien orsakar luftrörskatarr (*bronchit*) och lunginflammation (*pneumoni*) hos gris. *Inkubationstiden* anges till 1-2 veckor men grisar yngre än 6 veckor visar sällan symptom. Bakterien är mycket smittsam. Besättningar som varit fria från sjukdomen kan få kraftiga symptom vid ny-infektion (*epidemisk* form). Djur i alla åldrar insjuknar då snabbt med hosta, andningssvårigheter, feber och enstaka dödsfall. Efter några månader övergår sjukdomen till den *endemiska* form som ses i besättningar där bakterien finns sedan tidigare. Endemisk infektion med enbart *M. hyopneumoniae* ger vanligen en mild, långsamt förlöpande (*kronisk*) pneumoni med hosta, framförallt vid ansträngning, som enda symptom. Vid sekundärinfektion med andra bakterier kan symptomen bli betydligt allvarligare med feber, nedsatt aptit, ”tung” andhämtning och slöhet. Olika studier visar på tillväxtsänkningar på mellan 2,8 och 44,1%. Skillnaden beror troligen på andelen sekundär-infektioner.

SEP är vanligt förekommande i hela världen. Bakterien sprids från suggan till avkomman, som sedan sprider infektionen till andra grisar i tillväxt- och slaktsvins-avdelningarna. Enstaka grisar kan bära på bakterien i 7-8 månader. Smittspridningen påverkas av till exempel ventilation, djurtäthet, stress, blandning av olika ålderskategorier och rekryterings-grad (dvs. andelen unga, mottagliga djur). Den största smittspridningen ses ofta i slaktsvins-stallet. I fuktig väderlek (höst och vinter) kan bakterien spridas flera kilometer med vinden.

Bakterien är svår att diagnosticera via odling men dess DNA kan påvisas i lungvävnad vid obduktion av sjuka djur. Lungförändringar registreras vid slakt (kod 61/62) men avläkta eller små skador registreras inte. Förekomst av antikroppar i blodet visar att grisens immunförsvaret kommit i kontakt med bakterien. Genom att ta blodprov från flera olika åldrar kan man bedöma när och var smittspridningen sker i en besättning. Grisar som är nedsatta och har feber kan behandlas med antibiotika. Sjukdomen kan förebyggas med vaccinering som sker minst 2 veckor innan smitt-tillfället. Viktiga allmänna åtgärder inkluderar god ventilation, god hygien, omgångsuppfödning, integrering/minskad rekrytering, och att undvika överbeläggning.

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se